

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG HƯỚNG NGHIỆP THEO CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG 2018 Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ: NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP TẠI HUYỆN LẠNG GIANG, TỈNH BẮC GIANG

Phí Đình Khương^{1,+},
Lâm Thuỳ Dương²

¹Trường Đại học Khoa học - Đại học Thái Nguyên;

²Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên

+Tác giả liên hệ • Email: khuongpd@tnus.edu.vn

Article history

Received: 25/10/2021

Accepted: 18/11/2021

Published: 05/01/2022

Keywords

Management, educational management, career guidance activities, management of career guidance activities, current situation

ABSTRACT

Vocational education in high schools has been paid much attention by the Ministry of Education and Training, which is clearly reflected in the goal of general education, not only to help students develop comprehensively but also to equip students with skills needed to meet future career requirements. To improve the quality of this activity, it is necessary to innovate from the management. The article analyzes the current situation of management of vocational activities of secondary school students in Lang Giang district, Bac Giang province under the new general education program; from there, as a basis for proposing measures to improve the management of students' vocational activities in secondary schools in Lang Giang district in particular and in secondary schools in particular to meet the current requirements of general education reform.

1. Mở đầu

Tầm quan trọng của giáo dục hướng nghiệp đã được khẳng định trong nhiều văn bản chỉ đạo của Đảng và Nhà nước ta. Nghị quyết số 29-NQ/TW đã chỉ rõ "Đối với giáo dục phổ thông, tập trung phát triển trí tuệ, thể chất, hình thành phẩm chất, năng lực công dân, phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu, định hướng nghề nghiệp cho học sinh (HS) (...) bảo đảm cho HS có trình độ THCS có tri thức phổ thông nền tảng, đáp ứng yêu cầu phân luồng mạnh sau THCS, trung học phổ thông phải tiếp cận nghề nghiệp..." (Ban Chấp hành Trung ương, 2013), hay là "Đối với giáo dục nghề nghiệp, tập trung đào tạo nhân lực có kiến thức, kỹ năng và trách nhiệm nghề nghiệp. Hình thành hệ thống giáo dục nghề nghiệp với nhiều phương thức và trình độ đào tạo kỹ năng nghề nghiệp theo hướng ứng dụng, thực hành, bảo đảm đáp ứng nhu cầu nhân lực kỹ thuật công nghệ của thị trường lao động trong nước và quốc tế" (Bộ GD-ĐT, 2013). Hoạt động hướng nghiệp được thể hiện rõ trong chương trình môn học Công nghệ và hướng nghiệp, hoạt động trải nghiệm làm cho công tác hướng nghiệp ở phổ thông có những định hướng mới giúp phân luồng HS tốt hơn, đồng thời cũng trang bị cho HS những kỹ năng cụ thể trong các lĩnh vực nghề nghiệp để giúp HS có năng lực cơ bản trong lao động sản xuất (Bộ GD-ĐT, 2018).

Tại Việt Nam, vấn đề hoạt động hướng nghiệp và quản lý hoạt động hướng nghiệp cũng được tập trung nghiên cứu và khai thác sâu ở nhiều góc độ về lý luận và thực tiễn; từ đó, làm cơ sở cho việc thực hiện hoạt động hướng nghiệp trong nhà trường. Hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở các trường THCS là nội dung bắt buộc quy định trong Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể năm 2018 của Bộ GD-ĐT. Nội dung này được hướng dẫn thực hiện tích hợp trong các môn học bắt buộc ở trường THCS và được xây dựng thành một hoạt động giáo dục độc lập trong "Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp" với những hướng dẫn cụ thể về mục tiêu, nội dung, phương thức thực hiện, thời lượng thực hiện chương trình. Các nhà khoa học trong nước đã có nhiều công trình xây dựng cơ sở lý luận về hoạt động hướng nghiệp và quản lý hoạt động hướng nghiệp của người học, nhiều công trình nghiên cứu về hệ thống lý luận quản lý giáo dục, nghiên cứu cơ sở lý luận dưới nhiều góc nhìn trong giáo dục hướng nghiệp (Phạm Tất Dong và Nguyễn Như Át, 2002; Nguyễn Thị Minh Hoà, 2007; Nguyễn Minh Đường, 2009).

Huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang thuộc khu vực miền núi và trung du còn nhiều khó khăn, có tới 20 % HS là con em đồng bào dân tộc; vì vậy, công tác giáo dục nói chung và giáo dục hướng nghiệp nói riêng còn gặp nhiều khó khăn, dẫn đến tỉ lệ HS sau khi tốt nghiệp THCS không tiếp tục học lên THPT mà nghỉ học để đi lao động là rất lớn trong khi các em chưa có các kỹ năng, chuyên môn nghề nghiệp. Điều này cho thấy sự cần thiết của vấn đề giáo dục hướng nghiệp ở các trường THCS để HS có đủ năng lực và kỹ năng lao động ở những lĩnh vực nghề nghiệp cơ bản,

góp phần nâng cao năng suất, chất lượng lao động và đảm bảo cho các em có khả năng phát triển nghề nghiệp lâu dài, ổn định cuộc sống (Sở GD-ĐT tỉnh Bắc Giang, 2020a, 2020b, 2020c, 2020d). Trên thực tế, công tác quản lý hoạt động hướng nghiệp ở các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 đã được thực hiện nhưng chưa hiệu quả. Thực trạng này do nhiều nguyên nhân dẫn đến, trong đó có vai trò không nhỏ của ban giám hiệu nhà trường trong việc quản lý hoạt động giáo dục hướng nghiệp ở cơ sở.

Chương trình giáo dục phổ thông 2018 được xây dựng theo mô hình phát triển năng lực, thông qua những kiến thức cơ bản, thiết thực, hiện đại và các phương pháp tích cực hóa hoạt động và phát triển những phẩm chất và năng lực mà nhà trường và xã hội kì vọng. Theo cách tiếp cận này, kiến thức được dạy không nhằm mục đích tự thân. Hoạt động hướng nghiệp đã được triển khai cho các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang với những nội dung, phương thức khác nhau và được đánh giá bằng các phương pháp đa dạng. Tuy nhiên, hoạt động này vẫn được thực hiện theo chương trình cũ, mang tính hình thức, chỉ dành cho HS khối 9 với thời lượng ít ỏi và các phương thức thực hiện thiên về lí thuyết, không hấp dẫn và ít có tác dụng đối với người học. Bài báo trình bày kết quả khảo sát thực trạng quản lý hoạt động hướng nghiệp của HS trong các trường THCS huyện Lạng Giang theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018, từ đó đưa ra đánh giá chung làm cơ sở đề xuất các biện pháp nâng cao chất lượng quản lý hoạt động này tại các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang ở các nghiên cứu tiếp theo.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Thực trạng quản lý hoạt động hướng nghiệp của học sinh trong các trường trung học cơ sở huyện Lạng Giang theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

2.1.1. Phương pháp khảo sát

Chúng tôi nghiên cứu cơ sở lí luận, các hoạt động, thực trạng nhận thức về vai trò, tầm quan trọng, nội dung quản lý hoạt động hướng nghiệp của HS trong các trường THCS huyện Lạng Giang theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 thông qua khảo sát với 100 cán bộ quản lý (CBQL) và giáo viên ở các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang từ tháng 11/2020-5/2021.

Tác giả thực hiện phương pháp nghiên cứu:

+ Nhóm phương pháp nghiên cứu lí luận: Khái niệm Quản lý hoạt động hướng nghiệp: Quản lý hoạt động hướng nghiệp ở trường THCS được hiểu là hệ thống những tác động sư phạm hợp lí và có hướng đích của chủ thể quản lí đến tập thể, giáo viên, học sinh, các lực lượng xã hội trong và ngoài trường THCS nhằm huy động và phối hợp sức lực, trí tuệ của họ vào mọi hoạt động hướng nghiệp của nhà trường, hướng vào việc hoàn thành có chất lượng và hiệu quả mục tiêu giáo dục hướng nghiệp đã đề ra cho học sinh. Đánh giá quản lý hoạt động hướng nghiệp được hiểu là quá trình thu thập thông tin chính xác, kịp thời, có giá trị về các kết quả đạt được so với mục tiêu của hoạt động hướng nghiệp đã đề ra. Kết quả đánh giá quản lý hoạt động hướng nghiệp là căn cứ quan trọng để hiệu trưởng nhà trường THCS và đội ngũ giáo viên điều chỉnh việc tổ chức thực hiện, mục tiêu, nội dung, phương pháp giáo dục trong nhà trường. Tác giả phân tích, tổng hợp, hệ thống, khái quát hóa các tài liệu lí luận chuyên ngành, liên ngành và các tài liệu có liên quan (Bùi Thị Thanh Nhân, 2020; Nguyễn Minh Tuấn và cộng sự, 2020; Nguyễn Khắc Toàn, 2020; Nguyễn Thị Mỹ Lộc, 2012; Trần Quang Minh Anh và cộng sự, 2020).

+ Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn: Mẫu khảo sát bằng bảng hỏi.

+ Phương pháp thống kê toán học: các số liệu thu thập được để phân tích và xử lí số liệu thống kê.

2.1.2. Kết quả khảo sát

Khối THCS của huyện Lạng Giang có 12.877 HS, chất lượng đại trà của cấp THCS ngày càng được củng cố, nâng cao; Công tác hướng nghiệp và dạy nghề luôn được quan tâm và triển khai sâu rộng và đồng bộ trong toàn huyện; Tăng cường phân luồng, hướng nghiệp cho HS; Trung tâm giáo dục nghề nghiệp, trung tâm giáo dục thường xuyên liên kết với các trường đại học, cao đẳng mở các lớp trung cấp nghề, đào tạo nghề cho HS, góp phần tích cực vào đào tạo nguồn nhân lực cho địa phương.

Tim hiểu nhận thức về đánh giá hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 của CBQL, giáo viên ở các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang, chúng tôi tiến hành khảo sát 20 CBQL, 80 giáo viên gồm giáo viên dạy văn hóa và giáo viên dạy nghề. Kết quả khảo sát thu được ở bảng 1.

Kết quả khảo sát ở bảng 1 cho thấy: - Về nội dung đánh giá, theo ý kiến của đa số CBQL, giáo viên được khảo sát, các nội dung này được thực hiện chủ yếu ở mức độ thường xuyên; ĐTB dao động từ 2,85 đến 2,95. Việc đánh giá này là cơ sở để điều chỉnh hoạt động hướng nghiệp cho HS, giúp hoạt động hướng nghiệp đạt kết quả cao hơn; - Về tổ chức đánh giá: tỉ lệ mức độ thường xuyên và đôi khi là tương đương nhau; - Về phương thức đánh giá: 90% ý kiến lựa chọn mức độ thường xuyên cho phương thức quan sát, trắc nghiệm. Theo chúng tôi, những phương thức

đánh giá này chưa phản ánh khách quan kết quả hoạt động hướng nghiệp cho HS theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018, bởi khó tách bạch được những phẩm chất, năng lực định hướng nghề nghiệp nào được phát triển thông qua hoạt động hướng nghiệp hay các hoạt động dạy học, giáo dục khác. Thực trạng này đòi hỏi các nhà trường cần bổ sung những phương thức đánh giá khác để đảm bảo kết quả đánh giá sát với thực tế và có tác dụng đối với hoạt động hướng nghiệp cho HS theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Bảng 1. Đánh giá hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

Nội dung	Mức độ thực hiện						Tổng điểm	ĐTB	
	Thường xuyên		Đôi khi		Chưa bao giờ				
	SL	%	SL	%	SL	%			
Nội dung đánh giá: Đánh giá năng lực định hướng nghề nghiệp của HS ở từng khối lớp									
1	Đánh giá hiểu biết của HS về một số nghề nghiệp cơ bản	90	90,0	10	10,0	0	0,0	290	2,90
	Đánh giá quá trình rèn luyện phẩm chất, năng lực của HS liên quan đến nghề nghiệp	95	95,0	5	5,0	0	0,0	295	2,95
	Đánh giá hoạt động lựa chọn nghề nghiệp và kế hoạch học tập theo định hướng nghề nghiệp HS	85	85,0	15	15,0	0	0,0	285	2,85
2	Tổ chức đánh giá hoạt động hướng nghiệp								
	Đánh giá thường xuyên	45	45,0	45	45,0	10	10,0	235	2,35
	Đánh giá định kì	40	40,0	60	60,0	0	0,0	240	2,40
3	Phương thức đánh giá								
	Quan sát	75	75,0	25	25,0	0	0,0	275	2,75
	Vấn đáp	70	70,0	30	30,0	0	0,0	270	2,70
	Bài thu hoạch	68	68,0	32	32,0	0	0,0	268	2,68
	Test trắc nghiệm	90	90,0	10	10,0	0	0,0	290	2,90
	Sản phẩm hoạt động	50	50,0	50	50,0	0	0,0	250	2,50
	Tự đánh giá của HS	78	78,0	22	22,0	0	0,0	267	2,67
	Đánh giá của giáo viên và phụ huynh HS	67	67,0	33	33,0	0	0,0	267	2,67
	Đánh giá dựa trên kết quả tổng hợp về năng lực và phẩm chất của HS thông qua các môn học và hoạt động khác	79	79,0	21	21,0	0	0,0	279	2,79

Bảng 2. Lập kế hoạch quản lí hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

STT	Nội dung	Mức độ thực hiện (SL)					Tổng điểm	ĐTB
		Tốt	Khá	TB	Yếu	Kém		
1	Xác định mục tiêu hoạt động hướng nghiệp	0	22	78	0	0	322	3,22
2	Xác định nội dung hoạt động hướng nghiệp	0	22	71	7	0	315	3,15
3	Xác định phương thức hoạt động hướng nghiệp	0	22	77	1	0	325	3,25
4	Xác định thời gian thực hiện hoạt động hướng nghiệp	0	23	74	3	0	320	3,20
5	Xác định các điều kiện cơ sở vật chất, tài chính thực hiện hoạt động hướng nghiệp	0	24	74	2	0	322	3,22
6	Xác định các thế mạnh và khó khăn của nhà trường trong việc thực hiện hoạt động hướng nghiệp	0	28	68	4	0	324	3,24
7	Xác định các biện pháp phối hợp với các lượng giáo dục khác thực hiện hoạt động hướng nghiệp	0	21	77	2	0	319	3,19

Kết quả khảo sát ở bảng 2 cho thấy, các nội dung lập kế hoạch quản lí hoạt động hướng nghiệp của HS theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở các trường THCS huyện Lạng Giang được đánh giá chủ yếu ở mức độ trung bình với số ý kiến lựa chọn mức độ này chiếm 2/3 số lượng khách thể khảo sát. Điểm trung bình dao động từ 3,15 đến 3,25. Bên cạnh đó, không có ý kiến đánh giá các nội dung này ở mức độ tốt và kém; rải rác có một số ý kiến lựa chọn mức độ khá và yếu. Trong lập kế hoạch quản lí hoạt động hướng nghiệp của HS theo Chương trình

giáo dục phổ thông 2018, việc đầu tiên là xác định mục tiêu hoạt động. Đây là căn cứ để tiến hành các công việc tiếp theo như xác định nội dung, phương thức, các điều kiện và nguồn lực cho hoạt động. Vì thế, hạn chế ở khâu xác định mục tiêu sẽ kéo theo những yếu kém trong việc thực hiện các nội dung có liên quan. Đây cũng chính là một hạn chế trong công tác quản lý hoạt động hướng nghiệp của HS theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang cần được khắc phục.

Bảng 3. Tổ chức thực hiện hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

STT	Nội dung	Mức độ tổ chức thực hiện (SL)					Tổng điểm	ĐTB
		Tốt	Khá	TB	Yếu	Kém		
1	Xây dựng lực lượng tham gia hoạt động hướng nghiệp trong nhà trường bằng việc thành lập Ban hướng nghiệp, xác định rõ mục đích, nhiệm vụ, xác định rõ mục đích, nhiệm vụ của Ban hướng nghiệp trong tổ chức và thực hiện hoạt động hướng nghiệp cho HS	0	4	73	23	0	281	2,81
2	Phân công nhiệm vụ cụ thể cho các thành viên tham gia hoạt động hướng nghiệp trong nhà trường, phù hợp với phẩm chất và năng lực cán bộ	0	12	60	28	0	284	2,84
3	Phối hợp với cha mẹ HS trong giáo dục hướng nghiệp cho HS	0	2	76	22	0	208	2,80
4	Phối hợp với các tổ chức xã hội trong trường THCS thực hiện giáo dục hướng nghiệp cho HS (Đoàn Thanh niên, Hội Cha mẹ HS, Công đoàn nhà trường)	0	0	76	24	0	276	2,76
5	Phối hợp với các tổ chức chính trị xã hội ở địa phương (UBND xã, Hội phụ nữ, Hội Cựu chiến binh, Đoàn Thanh niên xã...)	0	0	78	22	0	278	2,78
6	Phối hợp với các tổ chức kinh tế, đơn vị sản xuất, kinh doanh trên địa bàn thực hiện giáo dục hướng nghiệp	0	0	81	19	0	281	2,81

Kết quả khảo sát ở bảng 3 cho thấy, công tác tổ chức thực hiện hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 của hiệu trưởng các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang không được đánh giá cao bởi CBQL, giáo viên mà chúng tôi khảo sát. Không có ý kiến đánh giá ở mức độ tốt và kém mà phân bố ở các mức độ khá, trung bình và yếu, trong đó tập trung chủ yếu ở mức độ trung bình. Điểm trung bình các nội dung được đánh giá dao động từ 2,76 đến 2,84. Có thể thấy, không có sự khác biệt lớn trong đánh giá việc thực hiện các nội dung tổ chức hoạt động hướng nghiệp cho HS các trường THCS huyện Lạng Giang, kết quả này cũng phù hợp với số liệu khảo sát về công tác lập kế hoạch quản lý hoạt động hướng nghiệp cho HS.

Bảng 4. Chỉ đạo hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

STT	Nội dung	Mức độ tổ chức thực hiện (SL)					Tổng điểm	ĐTB
		Tốt	Khá	TB	Yếu	Kém		
1	Chỉ đạo tập thể sư phạm nhà trường nghiên cứu các nội dung hoạt động hướng nghiệp trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018 và các quy định hướng dẫn thực hiện hoạt động hướng nghiệp hiện hành	0	3	79	18	0	285	2,85
2	Chỉ đạo quán triệt thực hiện mục tiêu hoạt động hướng nghiệp trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở các trường THCS	0	2	80	18	0	284	2,84
3	Chỉ đạo thực hiện các nội dung của hoạt động hướng nghiệp trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018 cho HS	0	5	83	12	0	293	2,93

4	Chỉ đạo lựa chọn, vận dụng phương thức tổ chức hoạt động hướng nghiệp phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường THCS và địa phương	0	1	84	15	0	286	2,86
5	Chỉ đạo hoạt động đánh giá kết quả giáo dục hướng nghiệp cho HS theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018	0	4	79	17	0	287	2,87
6	Chỉ đạo phối hợp với các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường thực hiện hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018	0	5	75	20	0	285	2,85
7	Chỉ đạo cấp kinh phí, cơ sở vật chất, phương tiện cho việc thực hiện hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018	0	6	76	18	0	288	2,88
8	Chỉ đạo tổng kết quá trình thực hiện hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018, nhận xét, đánh giá, rút kinh nghiệm cho hoạt động	0	7	78	15	0	292	2,92

Kết quả khảo sát ở bảng 4 cho thấy, công tác chỉ đạo hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 của hiệu trưởng các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang chủ yếu đánh giá ở mức độ trung bình, điểm giao động từ 2,84 đến 2,93. Nội dung 1 còn 18% CBQL, giáo viên trong mẫu khảo sát đánh giá pháp này là yếu và 79% đánh giá ở mức trung bình. Các biện pháp khác trong nội dung chỉ đạo hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 cũng được đánh giá ở mức trung bình với tỉ lệ tương đương. Như vậy, kết quả nghiên cứu cho thấy hiệu trưởng các trường THCS huyện Lạng Giang chưa sát sao trong việc chỉ đạo thực hiện hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Bảng 5. Kiểm tra, đánh giá hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

STT	Nội dung	Mức độ tổ chức thực hiện (SL)					Tổng điểm	ĐTB
		Tốt	Khá	TB	Yếu	Kém		
1	Kiểm tra công tác lập kế hoạch hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018	0	5	71	24	0	281	2,81
2	Kiểm tra thực hiện các nội dung hoạt động hướng nghiệp của từng khối lớp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018	0	5	71	24	0	281	2,81
3	Kiểm tra việc sử dụng, vận dụng các phương thức tổ chức hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018	0	3	72	25	0	278	2,78
4	Kiểm tra kết quả thực hiện hoạt động hướng nghiệp theo hương trình giáo dục phổ thông 2018 về mức độ đạt được của các phẩm chất và năng lực định hướng nghề nghiệp của HS so với yêu cầu cần đạt được ở từng khối lớp	0	0	72	28	0	272	2,72
5	Kiểm tra các điều kiện đảm bảo thực hiện hoạt động hoạt động hướng nghiệp (nhân lực, tài lực, phương tiện phục vụ) theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018	0	7	73	20	0	287	2,87

Bảng 5 cho thấy, cũng như công tác lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo, việc kiểm tra, đánh giá hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang còn nhiều hạn chế, chỉ được đánh giá chủ yếu ở mức độ trung bình, điểm từ 2,72 đến 2,87. Bên cạnh đó, có tới trên 20% khách thể đánh giá hoạt động này ở mức độ yếu. Nguyên nhân của thực trạng này là các nhà trường vẫn đang tiến hành hướng nghiệp cho HS khối 9 theo chương trình hiện hành mà chưa thực hiện hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Kết quả khảo sát tại bảng 6 cho thấy, có nhiều tổ ảnh hưởng đến quản lí hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 của hiệu trưởng các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang. Các yếu tố này

hầu hết được đánh giá ở mức độ (*ảnh hưởng*), chỉ một số ít lựa chọn (*ít ảnh hưởng, không ảnh hưởng chiếm tỉ lệ 0%*). Các yếu tố 3, 7, 8 được CBQL, giáo viên đánh giá ở mức độ ảnh hưởng là 100%, các yếu tố còn lại tuy tỉ lệ đánh giá mức độ ảnh hưởng thấp hơn nhưng cũng đều chiếm trên 90% số ý kiến của các khách thể. Kết quả khảo sát là căn cứ để CBQL các trường có biện pháp quản lý phù hợp, tạo ra những điều kiện cần và đủ đảm bảo cho hoạt động này có hiệu quả, từ đó nâng cao hiệu quả hoạt động hướng nghiệp cho HS.

Bảng 6. Các yếu tố ảnh hưởng đến quản lý hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018

STT	Các yếu tố	Mức độ ảnh hưởng			Tổng điểm	ĐTB
		Ảnh hưởng	Ít ảnh hưởng	Không ảnh hưởng		
1	Nhận thức của CBQL, giáo viên về hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở trường THCS	98	2	0	298	2,98
2	Năng lực tổ chức hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở trường THCS	96	4	0	296	2,96
3	Năng lực quản lý hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 của hiệu trưởng trường THCS	100	0	0	300	3,00
4	Nhận thức của HS về hoạt động hướng nghiệp đối với sự phát triển của bản thân	92	8	0	292	2,92
5	Năng lực nhận thức của HS trường THCS	93	7	0	293	2,93
6	Cơ chế, chính sách đối với cán bộ làm công tác hướng nghiệp ở trường THCS	96	4	0	296	2,96
7	Chương trình giáo dục phổ thông 2018	100	0	0	300	3,00
8	Điều kiện cơ sở vật chất, tài chính của trường THCS	100	0	0	300	3,00
9	Sự phối hợp của các lực lượng giáo dục khác trong việc thực hiện các hoạt động hướng nghiệp ở trường THCS	95	5	0	295	2,95
10	Điều kiện tự nhiên, điều kiện KT-XH ở địa phương	96	4	0	296	2,96

2.2. Đánh giá chung về thực trạng quản lý hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở các trường trung học cơ sở huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang

Nhìn chung, quản lý hoạt động hướng nghiệp ở các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang đã hướng đến Chương trình giáo dục phổ thông 2018, hiệu trưởng các trường THCS đã xác định mục tiêu, nội dung, phương thức, các chủ thể tham gia và các nguồn lực đảm bảo cho hoạt động này. Kế hoạch và việc chỉ đạo đã được quan tâm ở mức độ nhất định. Tuy nhiên, nhận thức của nhiều CBQL, giáo viên các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang về mục tiêu hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 còn khá hạn chế. Về cơ bản, hoạt động hướng nghiệp vẫn được thực hiện theo chương trình hiện hành, chỉ dành cho HS khối lớp 9 với các phương thức thực hiện thiên về lí thuyết, mang tính chất lồng ghép và chưa đảm bảo thời lượng. Các CBQL, hiệu trưởng các trường chưa xác định rõ mục tiêu hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Do hạn chế về trình độ, năng lực của đội ngũ CBQL trong quản lý hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 nên các khâu từ lập kế hoạch, tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra, đánh giá hoạt động này còn mang tính hình thức, làm theo hướng dẫn của chương trình cũ mà không hướng tới sự đổi mới, đi vào thực chất để có thể hình thành ở người học năng lực định hướng nghề nghiệp.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy, nhìn chung, CBQL và giáo viên đã nhận thức được mục tiêu của hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Tuy nhiên, đội ngũ này vẫn chưa phân biệt được mục tiêu hướng nghiệp với việc dạy nghề cho HS trong nhà trường. Việc lập kế hoạch quản lý hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 đã được thực hiện bởi các hiệu trưởng các trường THCS; trong đó mục tiêu, nội dung, phương thức, các chủ thể tham gia và nguồn lực đảm bảo cho hoạt động này được xác định, song kế hoạch này không

được xây dựng riêng mà được trao đổi đầu năm trong các cuộc họp của nhà trường. Nội dung của công tác lập kế hoạch được đánh giá ở mức độ trung bình. Kết quả đánh giá tương tự dành cho các nội dung khác của công tác quản lý hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở các trường THCS, bao gồm cả việc tổ chức, chỉ đạo, kiểm tra, đánh giá. Những hạn chế này đã ảnh hưởng tới kết quả hoạt động hướng nghiệp cho HS trong nhà trường. Kết quả khảo sát thực trạng quản lý hoạt động hướng nghiệp trên là căn cứ để đề xuất các biện pháp quản lý hoạt động hướng nghiệp theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 ở các trường THCS huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang, qua đó góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục phổ thông nói chung và giáo dục hướng nghiệp nói riêng.

Tài liệu tham khảo

- Bộ GD-ĐT (2013). *Giáo dục hướng nghiệp qua giáo dục nghề phổ thông*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Bộ GD-ĐT (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông - Chương trình tổng thể* (ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT).
- Bùi Thị Thanh Nhân (2020). Một số biện pháp quản lý hoạt động giáo dục hướng nghiệp cho học sinh các trường trung học phổ thông Quận 7, Thành phố Hồ Chí Minh. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 1 tháng 5*, 16-20.
- Nguyễn Khắc Toàn (2020). Thực trạng quản lý hoạt động đào tạo nghề ở Trường Cao đẳng Việt Đức Nghệ An. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 1 tháng 5*, 284-288.
- Nguyễn Minh Đường (2009). Liên thông giữa giáo dục phổ thông và giáo dục nghề nghiệp - Một xu thế thời đại. *Tạp chí Khoa học giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 50, 6-8.
- Nguyễn Minh Tuấn, Mai Thị Phương, Nguyễn Duy Long (2020). Điều kiện đảm bảo thực hiện Chương trình giáo dục phổ thông 2018 trong các cơ sở giáo dục thường xuyên: thực trạng và biện pháp. *Tạp chí Giáo dục*, 491, 28-32.
- Nguyễn Thị Minh Hòa (2007). Hướng nghiệp cho học sinh và vấn đề sử dụng nguồn nhân lực. *Tạp chí Khoa học giáo dục, Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 24, 49-51.
- Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2012). *Quản lý giáo dục một số vấn đề lý luận và thực tiễn*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
- Phạm Tất Dong, Nguyễn Như Át (2002). *Sự lựa chọn tương lai (Tư vấn về nghề nghiệp)*. NXB Thanh niên.
- Sở GD-ĐT tỉnh Bắc Giang (2020a). *Kế hoạch số 52/KH-SGDĐT ngày 9/9/2020 về việc bồi dưỡng giáo viên, cán bộ quản lý cơ sở giáo dục phổ thông triển khai Chương trình giáo dục phổ thông 2018*.
- Sở GD-ĐT tỉnh Bắc Giang (2020b). *Báo cáo số 385/BC-SGDĐT ngày 7/9/2020 về việc báo cáo đánh giá kết quả thực hiện nhiệm vụ năm học 2019-2020 và phương hướng, nhiệm vụ, giải pháp chủ yếu năm học 2020-2021*.
- Sở GD-ĐT tỉnh Bắc Giang (2020c). *Kế hoạch số 1002/KH-SGDĐT ngày 4/9/2020 của về việc xây dựng kế hoạch phát triển giáo dục và đào tạo năm học 2021-2022*.
- Sở GD-ĐT tỉnh Bắc Giang (2020d). *Hướng dẫn số 973/SGDĐT-VP ngày 27/8/2020 về việc hướng dẫn triển khai một số hoạt động đầu năm học 2020-2021*.
- Trần Quang Anh Minh, Võ Lê Phú Hương, Đào Huỳnh Minh Ân, Lê Thị Phương Thúy (2020). Mức độ hiểu biết về hoạt động tư vấn hướng nghiệp của học sinh tại Trường Trung học phổ thông Nguyễn Văn Linh, Quận 8, Thành phố Hồ Chí Minh. *Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 1 tháng 5*, 275-278.